

Jaarverslag
van het
Aartsbisdom Utrecht

2023

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Pastorale organisatie.....	5
2. Bisschoppensynode 'Voor een synodale Kerk: communio, participatio, missio'.....	6
3. Caritas en diaconie.....	7
4. Liturgie en kerkelijk jaar.....	9
5. Oecumene.....	10
6. Kerk en Jodendom.....	12
7. Huwelijks- en Gezinspastoraat.....	12
8. Jeugd/Jongeren en Catechese.....	14
9. Roepingenraad.....	16
10. Ariënsinstituut.....	18
11. Voortgezette vorming.....	19
12. Ariënskring.....	20
13. Opleiding tot catecheet.....	20
14. Opleiding tot diaconaal assistent.....	21
15. Opleiding tot permanent diaken.....	21
16. Bedevaarten.....	21
17. Memorabele gebeurtenissen.....	23
Ten slotte	46

Voorwoord

*“Als iets ons heilig moet verontrusten
en ons geweten zorgen moet baren,
dan is dat het feit dat zovelen
van onze broeders en zusters
zonder de kracht, het licht en de troost
van de vriendschap met Jezus Christus leven,
zonder een geloofsgemeenschap die hen ontvangt,
zonder een horizon van zin en leven”*
Paus Franciscus,
Apostolische exhortatie ‘Evangeliï gaudium’ nr. 49.

Bij dezen biedt de bisdomstaf van het Aartsbisdom Utrecht u het jaarverslag van het Aartsbisdom Utrecht over 2023 aan: een jaar dat de geschiedenis van ons aartsbisdom zal ingaan als een jaar waarin na veel voorbereidingen een nieuw en belangrijk missionair initiatief werd genomen, dat werd aangekondigd op de Bisdomdag op zaterdag 11 november in Ede. Die dag kwamen bijna 200 deelnemers uit het Aartsbisdom Utrecht bijeen. Onder het thema ‘Samen groeien als parochie in de kracht van de Heilige Geest’ bogen zij zich deze dag over de missionaire parochie: hoe kunnen parochies in deze tijd van

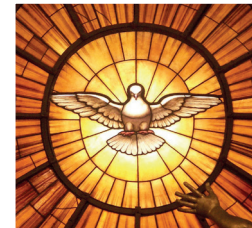

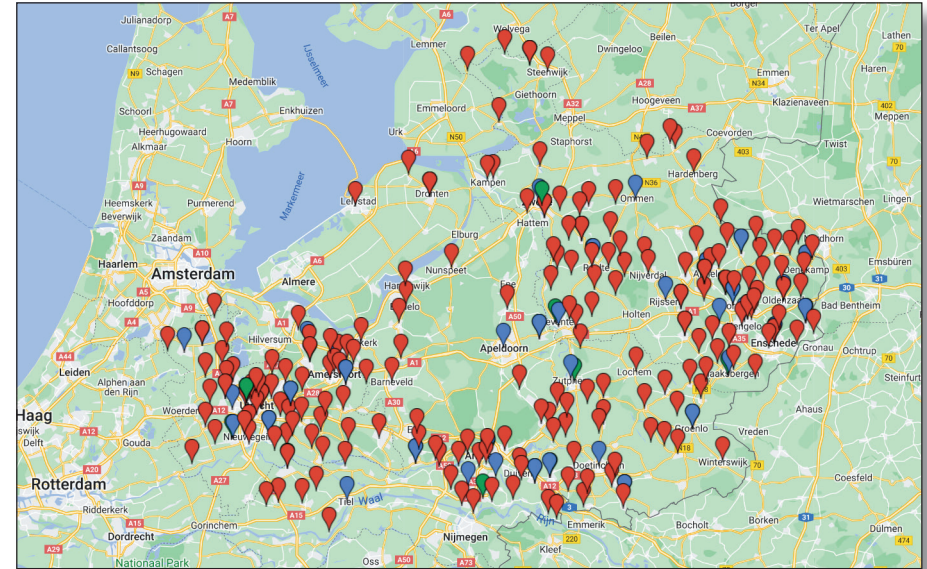
Foto Bisdomdag: Ramon Mangold

krimp missionair zijn en nieuwe mensen aanspreken? Behalve luisteren naar verhalen en getuigenissen was er ook veel ruimte voor uitwisseling met andere aanwezigen. De programmaonderdelen werden afgewisseld met zang en gebed. De hele dag was er eucharistische aanbidding, verzorgd door enkele zusters van de Ongeschoeide Karmelietessen uit Arnhem. De dag werd afgesloten met een gezamenlijke eucharistische aanbidding en de zegen van onze aartsbisschop kardinaal Eijk. Deze Bisdomdag vormde een startpunt voor een langer traject, waarin in een bezoekeronde aan alle parochies geïnventariseerd zal worden wat daar de wensen, verlangens en mogelijkheden zijn om uit te groeien tot een missionaire parochie.

Kardinaal Eijk begon zijn inleiding op de Bisdomdag meteen met een dankwoord aan de aanwezigen: “Hartelijk dank dat jullie vandaag naar de Bisdomdag zijn gekomen om samen, biddend tot de Heilige Geest, stil te staan bij de vraag hoe onze parochies missionair kunnen worden. Hartelijk dank ook voor jullie grote toewijding en inzet voor het gewone pastoraat en de missionaire activiteiten die er in diverse parochies al zijn, als priester, diaken, pastoraal werker, religieus, catechetisch medewerker, diaconaal assistent en ook als andere vrijwilliger.”

Vervolgens stond kardinaal Eijk kort stil bij de recente geschiedenis en de stand van zaken in het Aartsbisdom Utrecht; een context van afnemend kerkbezoek, dalende aantallen vrijwilligers, kerksluitingen en minder inkomsten. Van het oorspronkelijke aantal kerken (337) is inmiddels 31 procent gesloten – in het ene vicariaat meer dan in het andere. “Het proces van herstructurering is in een aantal parochies grotendeels afgesloten, loopt nog of moet nog op gang komen. Nu echter stelt zich een belangrijkere en fundamentele vraag: hoe kunnen we mensen (weer) tot Christus en Zijn Kerk brengen?”

Dit jaarverslag geeft in vogelvlucht en zonder naar volledigheid te streven aan wat er in 2023 in ons aartsbisdom zowel in pastoraal als in bestuurlijk opzicht is geschied op de terreinen liturgie, diaconie, catechese en gemeenschapsopbouw. De

Overzichtkaartje van kerken in het Aartsbisdom Utrecht (stand medio december 2023)

bisdomstaf dankt van harte allen die op welke wijze dan ook hieraan hebben bijgedragen met hun gelovige inzet en betrokkenheid.

1. Pastorale organisatie

De sluiting van kerken is ook in veel parochies van ons aartsbisdom helaas een even pijnlijke als noodzakelijke realiteit. Dit vanwege de afname van de financiële middelen waarover de parochies beschikken, de vermindering van het kerkbezoek, van het aantal vrijwilligers en de snelle afname van de personele omvang van pastorale teams. Ook in 2023 werkten in meerdere parochies de besturen en vrijwilligers op basis van een uitgewerkt stappenplan zeer zorgvuldig aan de bestuurlijke en pastorale voorbereiding van de onttrekking van kerkgebouwen aan de goddelijke eredienst en de verkoop ervan. Dit altijd in combinatie met de nodige flankerende pastorale zorg voor de gelovigen wier kerk helaas gesloten moest worden.

Met ingang van 1 januari 2023 werden de PCI-en van de voormalige parochies H. Paulus en H. Ludger samengevoegd tot de PCI HH. Paulus en Ludger.

In 2023 werden in de parochie St. Franciscus de bestuurlijke voorbereidingen getroffen voor de samenvoeging - met ingang van 1 januari 2024 - van de PCI-en van de voormalige parochies HH. Franciscus en Clara en Emmaus tot de PCI St. Franciscus.

2. Bisschoppensynode 'Voor een synodale Kerk: *communio, participatio, missio*'

In de maand oktober nam mgr. Hoogenboom namens de Nederlandse Bisschoppenconferentie in Rome deel aan de eerste zitting van de Zestiende Algemene Gewone Assemblée van de Bisschoppensynode over synodaliteit. Hij deed van zijn ervaringen onder meer verslag in het bisdomblad Op Tocht en op de website KatholiekLeven.

3. Caritas en diaconie

In 2023 is diaken A.J.M. van Vilsteren in zijn hoedanigheid als diocesaan diaconaal werker (DDW) gestart met het bezoeken van PCI-besturen en hun werkgroepen, op sommige locaties diaconale contactraad (DCR) genoemd. Op zijn verzoek om een afspraak te maken ter kennismaking reageerde de meerderheid van de op dat moment nog 40 PCI-besturen enthousiast. Tijdens zijn bezoeken stond kennismaking en ontmoeting centraal. Daarnaast was er ruimschoots aandacht voor de alledaagse praktijk van caritas en diaconie waar PCI-besturen zich mee geconfronteerd zien. In een aantal gevallen heeft dit geleid tot vervolgspraken voor inspiratiebijeenkomsten met werkgroepen en/of het verstrekken van nadere informatie over eventueel door PCI-en te ondersteunen projecten.

Tijdens de verschillende werkbezoeken van de DDW kwam duidelijk de behoefte aan ontmoeting naar voren van de verschillende PCI-en van het aartsbisdom. Een en ander heeft geresulteerd in een ontmoetings- en studiedag in het Titus Brandsma Huis in Deventer op 25 november. Circa 80 belangstellenden bezochten deze bijeenkomst waarbij naast ontmoeting de toeleiding van hulpvragen centraal stond. Deze ontmoetings- en studiedag voor PCI-en vroeg om meer en zal in 2024 zeker een vervolg krijgen.

In 2023 heeft de DDW geparticipeerd in de voorbereidingen van de samenvoeging van de PCI-en van de voormalige parochies HH. Franciscus en Clara en Emmaus tot de PCI St. Franciscus.

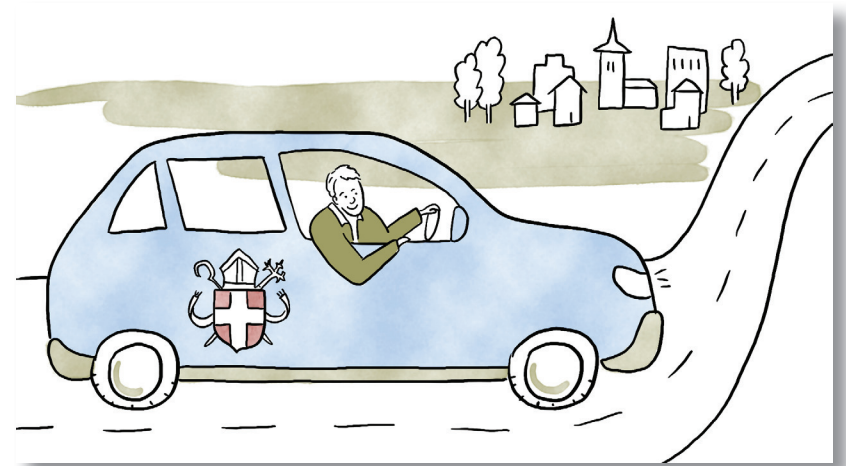
Caritas en diaconie hebben de belangstelling van velen. Dit bleek onder meer uit de aanvragen voor lezingen over dit onderwerp die de DDW ontving. Vanuit verenigingen als Katholieke Bond van Ouderen (KBO), Vrouw Actief en Vrouwen Contact werd gevraagd om een presentatie over caritas en diaconie. Alle aanvragen konden worden gehonoreerd. De presentaties zijn enthousiast ontvangen.

Kardinaal Eijk en mgr. Hoogenboom gingen in het kader van het jaarlijkse diaconaal werkbezoek op 24 november naar Doesburg om daar via verschillende presentaties kennis te nemen van de partijen waar de PCI St. Willibrordus mee te maken heeft in haar hulpverlening. De praktijk van hulpverlening werd zichtbaar tijdens een bezoek aan een werkplaats in Westervoort waar oude fietsen worden gerepareerd die worden verstrekt aan minderbedeelden.

Diaconaal werkbezoek, v.l.n.r.: mgr. Hoogenboom, kardinaal Eijk, diaken Van Vilsteren, Ans Gasseling bij de banier van Caritas de Liemers

De website van het Aartsbisdom Utrecht heeft onder het menu Diaconie en de knop PCI in het bijzonder een verandering doorgemaakt. Onder de knop PCI is allerlei praktische informatie in verschillende categorieën te vinden. Niet onbenoemd mag blijven de productie van een animatiefilm voor PCI-besturen. Het is de bedoeling om deze animatiefilm in 2024 een vervolg te geven.

In de diaconale nieuwsbrief verschenen verschillende berichten over diaconale activiteiten in het Aartsbisdom Utrecht. Deze nieuwsbrief wordt ook gepubliceerd op de website van het Aartsbisdom Utrecht (zie www.aartsbisdom.nl/diaconale-nieuwsbrief, ook om zich aan te melden voor een abonnement). In het bisdomblad Op Tocht verschenen verschillende aan caritas en diaconie gerelateerde artikelen voor een breed lezerspubliek.

4. Liturgie en kerkelijk jaar

De aartsbisschop, hulpbisschoppen en vicarissen waren veelvuldig in de parochies van het aartsbisdom onderweg om de Eucharistie te vieren, vaak in het kader van vormselvieringen, jubilea of vanwege ziekte, retraite of vakantie van priesters.

Het bestuur van de Diocesane Instelling voor Kerkmuziek Sint Caecilia heeft diverse cursussen aangeboden ter ondersteuning van koördirectie en liturgische zang.

Kerk en kunst

Mgr. Woorts heeft in verschillende parochies en op het Ariënsinstituut diverse lezingen verzorgd aan de hand van christelijke kunst over Advent en Kerstmis, over de Eucharistie en over Maria. Tevens verzorgde hij voor de vier theologische opleidingen in Utrecht een lezing over de heilige Willibrord in de kunst.

5. Oecumene

Algemeen

De werkzaamheden van de bisschoppelijk gedelegeerde voor oecumene van het Aartsbisdom Utrecht, de zeereerwaarde heer M. Los, bestaan in hoofdzaak uit deelname aan het bestuur van de Katholieke Vereniging voor Oecumene H. Athanasius & H. Willibrord (KVO) en aan het interkerkelijk overleg tussen vertegenwoordigers van de kerken in het gebied van het Aartsbisdom Utrecht (FUGO). Verder spoort hij de parochies in het aartsbisdom aan om aandacht te schenken aan de Gebedsweek voor de Eenheid van de Christenen, de Zondag voor de Oosterse Kerken en de Willibrordzondag en om dit werk te ondersteunen door op deze dagen een collecte te houden. Waar mogelijk en gewenst neemt de gedelegeerde deel aan ontmoetingen en bijeenkomsten die oecumenisch gezien van belang zijn.

Op uitnodiging van de aartsbisschop nam de gedelegeerde in februari deel aan de continentale fase van het synodale proces in Praag via een online verbinding. Van zijn indrukken van deze en de voorafgaande fase op parochieel en aartsdiocesaan niveau deed hij in september verslag in het blad van de KVO 'Overeen'. Tevens ondersteunde hij het oecumenische jongerenproject 'Together'

dat eind september in Rome plaatsvond aan de vooravond van de eerste zitting van de Zestiende Algemene Gewone Assemblee van de Bisschoppensynode over synodaliteit.

Katholieke Vereniging voor Oecumene H. Athanasius & H. Willibrord

De bisschoppelijk gedelegeerden voor oecumene van de Nederlandse bisschoppen maken deel uit van het hoofdbestuur van de KVO. Ze komen ongeveer 5 maal per jaar bijeen. In 2023 is verdere voortgang gemaakt met de transformatie van de KVO als gevolg van de noodzakelijke inkrimping van het personeelsbestand. Het hoofdbestuur van de KVO heeft een nieuw beleidsplan aan de algemene ledenvergadering voorgelegd met de bedoeling de vereniging ook in de komende jaren in stand te houden, te herstructureren en revitaliseren op het gebied van ledenwerving, vorming en financiën. Dr. Fokke Wouda heeft de parttime functie van coördinerend secretaris op zich genomen.

FUGO-beraad

Het FUGO-beraad is het overleg van de Rooms-Katholieke Kerk (Aartsbisdom Utrecht), de Protestantse Kerk in Nederland, de Hersteld Hervormde Kerk, de Oud-Katholieke Kerk, de Koptische Orthodoxe Kerk, de Syrisch-Orthodoxe Kerken, Anglicaanse kerk en het Leger des Heils, in de provincies Flevoland, Utrecht, Gelderland en Overijssel. In dit beraad ontmoeten vertegenwoordigers van de verschillende kerken in het gebied van het aartsbisdom elkaar. Het is geen beleidsorgaan, maar een plek waar informatie over ontwikkelingen in de deelnemende kerken wordt besproken en waar zorgen en vreugde worden gedeeld. Zo herkennen de afgevaardigden elkaar als christenen ondanks de institutionele en inhoudelijke verschillen. Door deze sfeer worden misverstanden uit de weg geruimd of voorkomen en inspireren de deelnemers elkaar. In 2023 kwam het FUGO-beraad tweemaandelijks bijeen. Eén van de bijeenkomsten werd op verzoek van de aartsbisschoppelijk gedelegeerde voor de oecumene gewijd

aan het synodaal proces. Van dit gesprek werd een verslag gestuurd naar de kanselier van het aartsbisdom zodat het kon worden verwerkt in de synthese van het synodaal proces op aartsdiocesaan niveau.

6. Kerk en Jodendom

Vanwege de jaarlijkse 'Dag van het Jodendom' bezocht mgr. Woorts als voorzitter van de Diocesane Werkgroep Kerk en Jodendom op 18 februari de Joodse gemeenschap in hun synagoge te Dieren. Hij hield er een toespraak vanwege het landelijke thema *Sterke vrouwen*. In verschillende plaatsen vonden ontmoetingen plaats tussen joden en katholieken. Mgr. Woorts nam op 9 november mede namens het aartsbisdom deel aan de Nationale herdenking van de Kristallnacht in de Portugees-Israëlietische synagoge te Amsterdam.

7. Huwelijks- en Gezinspastoraat

Op zaterdag 21 januari vond de Inspiratiedag voor Gezinszondagen plaats in Apeldoorn. Op deze dag kwamen zo'n 40 geïnteresseerden bij elkaar om na te denken over gezinszondagen in de parochie. Pastor Tilma verzorgde een inleiding en een workshop rondom alle praktische zaken betreffende (het opzetten van) een gezinszondag. De medewerkster voor huwelijk en gezin in het aartsbisdom mevrouw Bangma-Mertens sprak over verschillende ideeën voor de oudercatechese. Het was een mooie, rijke dag met veel ontmoetingen en gesprekken.

In februari en maart werd op vijf avonden een cursus huwelijksvoorbereiding gegeven aan zes aanstaande huwelijksparen in het vicariaat Deventer. De eerste avond stond vooral in het teken van het onderhouden van je relatie

en de vijf talen van de liefde. Het tweede thema ging over wie God is en hoe men de persoonlijke relatie met God vormgeeft. De derde avond werd gegeven door pastor Simons, priester van het bisdom Roermond. Deze ging over de theologie van het lichaam. Tijdens de vierde avond werd dit nog wat praktischer en werd er ook gekeken naar de huwelijksliturgie. De laatste avond stond in het teken van communicatie en conflict oplossen. Het was een geslaagde eerste cursus en hopelijk volgen er nog meer. Vicaris Cornelissen en de heer en mevrouw Bangma-Mertens waren de begeleiders.

Op 24 september organiseerde mevrouw Bangma-Mertens samen met de jongerenwerker van het aartsbisdom mevrouw Mijhad de eerste Diocesane Gezinsdag met als thema 'Thuis in je geloof'. Deze dag begon met een Eucharistieviering in de St. Antonius van Padua kerk te Nijverdal. Mgr. Woorts was de hoofdcelebrant. Na de H. Mis volgde de rest van het programma bij De Wilgenwaard, ook te Nijverdal. De kinderen liepen na de lunch, opgesplitst in groepjes en onder begeleiding van een aantal jongeren, een navigatietocht. Met behulp van een kompas of GPS systeem moesten ze hun weg terugvinden en ondertussen ook wat catechesevragen beantwoorden over de H. Mis. Voor de allerkleinsten was er een crèche. De ouders kregen een inleiding over het liturgisch leven thuis. Er kwamen veel vragen en zo ontstonden er mooie en bemoedigende gesprekken.

Verder vond in september ook het eerste deel plaats van de cursus 'Catechese van de Goede Herder' niveau I. De

‘Catechese van de Goede Herder’ is een methode voor de religieuze vorming van kinderen van 3 t/m 12 jaar. Niveau I richt zich op de jonge kinderen van 3-6 jaar. Deze methode van catechese is gebaseerd op de Montessori-pedagogiek en maakt veel gebruik van verwonderingsvragen. Bij deze methode ontdekt het kind hoeveel God van ons houdt en zo kan het geloof zich langzaam wortelen in het hart. Er deden meerdere vrijwilligers uit het aartsbisdom mee die deze methode van catechese ook graag inzetten bij het kinderwerk in de parochie.

8. Jeugd/Jongeren en Catechese

Het jaar 2023 stond in het teken van de Wereldjongerendagen (WJD) die van 24 juli t/m 9 augustus werden gehouden in Lissabon, Portugal. Het jongerenteam van Jong Aartsbisdom is druk bezig geweest om overal in het aartsbisdom deze WJD-reis te promoten en informatie te verschaffen.

Jong Aartsbisdom organiseerde een jongerenweekend van 12 t/m 14 mei 2023. Dit was voor de jongeren die zich al hadden ingeschreven voor de WJD-reis of hier serieus over nadachten. De 35 jongeren en hun begeleiders kwamen een weekend samen in de accommodatie Katteveld te Werkhoven. Pastor Ten Klooster bereidde de toekomstige pelgrims goed voor op deze pelgrimage. Jongerenwerker mevrouw Mijhad vertelde over haar eigen geloofsreis en hoe een pelgrimage daarbij kan helpen. Door naar Maria te kijken, kunnen we leren hoe we ons open kunnen stellen voor de genade van de Heer, aldus de jongerenwerker. Aan het begin van dit weekend kregen de deelnemers een ‘goodiebag’: een linnentas met het logo van Jong Aartsbisdom, met hierin onder meer een pauskruisje, een

rozenkrans, uitleg van de rozenkrans en de reisfolder over de reis. Het was een geweldig weekend waarin de leden van de groep elkaar goed hebben leren kennen en alle twijfelaars zich vrijwel meteen hebben ingeschreven voor de WJD-reis.

In het kader van de voorbereiding op de WJD-reis organiseerde Jong Aartsbisdom op 9 juli 2023 nog een jongerenactiviteit. Die dag kwamen de deelnemers aan de WJD-reis samen in de tuin van het bisschopshuis aan de Maliebaan. Bij die gelegenheid hebben de leden van de deelgroepen en hun begeleider elkaar beter leren kennen. Pastoor Mauricio Meneses Santiago verzorgde een mooie catechese over het thema van de WJD-reis: ‘Maria stond op en ging met spoed’. Hierna was er een gezellige barbecue. Het was een mooi startschot voor de deelnemers aan de WJD-reis.

Uiteindelijk is er een groep van 75 jongeren en 12 begeleiders vanuit het aartsbisdom naar de Wereldjongerendagen in Lissabon gereisd. In twee weken bezochten ze de basiliek Sacré Coeur in Parijs en het heiligdom van Lourdes, liepen ze een stukje van de Camino San Sebastian, tussen Burgos en het hoogste punt van Portugal in het bisdom Guarda. De WJD-gangers sliepen in de bus, in een gymzaal, buiten, in een school en in gastgezinnen in Portugal. Ze werden warm onthaald in Guarda met een feest voor heel het dorp. Ze waren er slechts drie dagen, maar bij vele gastgezinnen werden bij het afscheid traantjes weggepinkt en cadeaus uitgewisseld.

In Lissabon hebben de WJD-gangers paus Franciscus gezien op de momenten dat hij voorging in de vieringen. Samen met alle Nederlandse deelnemers aan de WJD hebben ze drie ochtenden samen

Foto: Ramon Mangold

gevierd, gezongen en gebeden. En de jongeren hebben zelf heel wat van de stad kunnen bezichtigen. Tijdens de lange busrit naar huis hadden de deelnemers aan de WJD en hun begeleiders alle tijd om zich op de WJD-ervaringen te bezinnen. Het was voor velen een *life changing event* wat betreft hun geloof in Christus en Zijn Evangelie!

Jong Aartsbisdom organiseerde een diocesane WJD-reünie op 26 november. Die dag kwamen de deelnemers samen in Wageningen, de thuisbasis van de International Catholic Community. De pontificale Mis met kardinaal Eijk werd opgeluisterd door het 'International Choir' en het 'African Choir' die prachtig zongen en zo de WJD-gangers weer even terugbrachten naar de WJD-dagen in Portugal.

Na de viering van de Eucharistie kwamen de 80 deelnemers samen in het WICC Hotel voor een korte lezing van pastor Ten Klooster. Daarna gingen de jongeren in groepjes met elkaar in gesprek over de vraag wat hen hoop geeft en welke uitdagingen ze tegenkomen. Daarna gingen ze in de deelgroepjes zitten waarmee ze gereisd hadden in Portugal om aan de hand van vragen met elkaar in gesprek te gaan over de thuiskomst na zo'n bijzondere reis. De deelgropleiders die mee op reis waren, leidden deze gesprekken. Van heel de dag vond iedereen dit het fijnste moment.

Hierna begaven de deelnemers zich naar de parochiekerk St. Johannes de Doper voor biecht en aanbidding van het Allerheiligst Sacrament en sloten ze de dag vervolgens af in het WICC Hotel met een maaltijd. Alle jongeren gingen blij en tevreden naar huis. De jongerengroepjes in de parochies komen op eigen gelegenheid nog regelmatig samen. Voor veel jongeren is deze WJD-reis een zeer inspirerende ervaring geweest voor hun geloofsleven.

9. Roepingenraad

De Roepingenraad van het Aartsbisdom Utrecht heeft als opdracht in het aartsbisdom aandacht te vragen voor de roeping tot het priesterschap, het onbezoldigd permanent

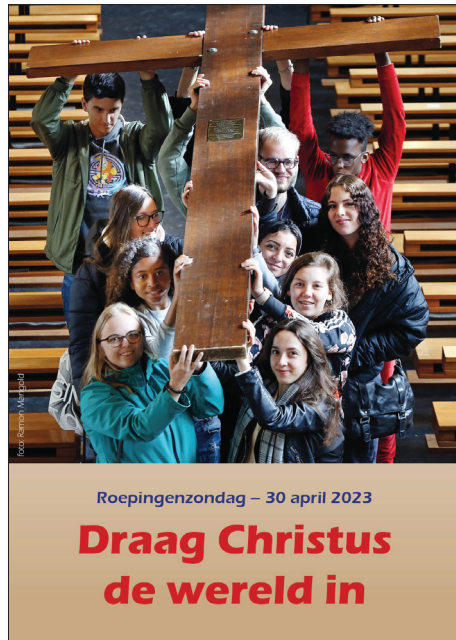
diaconaat en het religieuze leven én het gebed daarvoor te bevorderen en te ondersteunen. Dat is in onze tijd en maatschappij best een uitdaging. Het is niet alleen belangrijk om jonge mensen de aantrekkelijkheid van een leven in dienst van het Evangelie voor te houden, minstens even belangrijk is het om in parochies en geloofsgemeenschappen een klimaat te helpen creëren waarin het nadenken over roeping meer vanzelfsprekend wordt.

Het gebed om roepingen is van het grootste belang. De Diocesane Gebedskring om Roepingen heeft ongeveer 600 leden. Al deze mensen hebben toegezegd in hun gemeenschappelijk of persoonlijk gebed te bidden voor roepingen tot het priesterschap, het diaconaat en het

religieuze leven. Tijdens de ontmoetingsdag van de gebedskring op zaterdag 14 januari ging de film 'Hier ben ik. Priester in het Aartsbisdom Utrecht' in première. Deze film, die gemaakt is in opdracht van de Roepingenraad, volgt drie priesters van het aartsbisdom en laat hen aan het woord over hun roeping, het leven als priester en het gebed als dragende kracht.

Het Interdiocesaan Roepingenoverleg (van de verschillende bisdommen en de Konferentie van in Nederland gevestigde Religieuzen) ontwikkelde opnieuw materiaal voor Roepingenzondag op 30 april. Het thema was 'Draag Christus de wereld in'. Dit jaar werd Roepingenzondag door het aartsbisdom bijzonder gevierd met een Eucharistieviering aan de grot van Massabiëlle tijdens de diocesane bedevaart naar Lourdes van 29 april tot en met 5 mei. Tijdens deze bedevaart werd ook de film 'Hier ben ik' vertoond en kwamen na afloop twee van de priesters uit de video aan het woord. Van 5 tot en met 11 november werd voor de vijfde keer de Nationale Roepingenweek gehouden. Deze editie stond in het teken van meeleefdagen op het Ariënsinstituut.

10. Ariënsinstituut

Eind augustus 2023 begon het tiende studiejaar waarin het Ariënsinstituut als eigen priesteropleiding van het Aartsbisdom Utrecht functioneerde. Voor de academische vorming van de studenten werd opnieuw tot grote tevredenheid samengewerkt met de Tilburg School of Catholic Theology (TST).

Bij de start van het studiejaar 2023-2024 telde het Ariënsinstituut 4 inwonende studenten. Een kandidaat voor het Aartsbisdom Utrecht, een voor het bisdom Rotterdam, een voor het bisdom Groningen-Leeuwarden en een voor het

bisdom Den Bosch. In oktober mocht het Ariënsinstituut twee seminaristen uit India begroeten. Zij komen uit het bisdom Dindigul in de regio Tamil-Nadu in het zuidoosten van India en zijn door hun bisschop uitgekozen om in ons aartsbisdom te studeren en hier na afronding van hun theologische en pastorale opleiding en vorming minstens een tiental jaren als priester te werken. Deze periode stond in het teken van kennismaking met Nederland en de Kerk in het aartsbisdom, maar ook van het leren van de Nederlandse taal. Op zaterdag 23 december moest vanwege de vigerende migrantenwetgeving helaas (voorlopig) afscheid van hen worden genomen. Het plan is dat ze in de loop van 2024 op basis van een studentenvisum naar Utrecht kunnen terugkeren om hun kennis van het Nederlands te verdiepen en de theologische en pastorale opleiding en vorming aan de TST en de menselijke en priesterlijke vorming op het Ariënsinstituut te beginnen.

De jaarlijkse retraite in de Veertigdagentijd vond samen met de studenten van het bisdom Rotterdam plaats in de St. Willibrordsabdij (Slangenburg) nabij Doetinchem. Deze retraite werd geleid door pater dr. J. te Velde O.S.B., spiritueel van het Ariënsinstituut.

In de meivakantie namen de rector en seminaristen deel aan de diocesane bedevaart naar Lourdes. De studenten waren als stagiair toegewezen aan een van de deelnemende priesters om zo ervaring op te doen in het begeleiden van pelgrims.

11. Voortgezette vorming

Gedurende de eerste vijf jaren na hun wijding komen de priesters van het aartsbisdom regelmatig bij elkaar voor ontmoeting en voortgezette vorming. Deze bestaat voornamelijk uit intervisie naar aanleiding van een ingebrachte casus. Meestal wordt ook een bepaald thema behandeld. In 2023 werd de groep jonggewijden verdeeld in een groep voor

beginnende priesters en een groep voor hen die voor het eerst als pastoor zijn benoemd. Aan de orde kwamen onder andere: pastoraat in de missionaire parochie, het leren hanteren van verwachtingen en het geven en nemen van leiding in de parochie.

12. Ariënskring

Priesters die met een benoeming en zending van de aartsbisschop van Utrecht werkzaam zijn, komen in het kader van de Ariënskring af en toe bij elkaar voor studie en ontmoeting. Op 18 januari was er op het Ariënsinstituut een studie- en inspiratiedag over de toekomst van het pastoraat in het Aartsbisdom Utrecht. Na een inleiding van de aartsbisschop was er gelegenheid om hierover met elkaar in gesprek te gaan. Op 4 september 2023 waren de leden

van de Ariënskring te gast in Bunnik. Na de Eucharistieviering in de H. Barbarakerk en een lunch in de tuin van pastorie, stapte de groep in een fluisterboot die hen over de Kromme Rijn naar Amelisweerd bracht. Na een korte wandeling over het landgoed werd de terugreis aanvaard. Terug in Bunnik werd de ontmoetingsdag besloten met de vespers en een gezamenlijk diner.

13. Opleiding tot catecheet

Bij de start van het studiejaar 2023 waren er twaalf studenten in opleiding. Vijf van hen begonnen aan het derde en laatste

jaar. Dat jaar staat in het teken van het opzetten en begeleiden van een catechetisch project. De hoop en verwachting is dat zij dit studiejaar met goed gevolg zullen afronden.

14. Opleiding tot diaconaal assistent

Aan het einde van het studiejaar 2022-2023 ontving één cursist haar getuigschrift. Zij heeft met goed gevolg een diaconaal project opgezet en uitgevoerd en kan nu aan de slag als diaconaal assistent met een benoeming en zending van de aartsbisschop van Utrecht.

15. Opleiding tot permanent diaken

Met ingang van 1 september 2018 kent het Aartsbisdom Utrecht weer een eigen opleiding tot onbezoldigd permanent diaken. Vanuit de zorg om de toekomst van het pastoraat heeft de aartsbisschop besloten te investeren in de vorming en opleiding van vrijwilligers die na de afronding van deze opleiding een benoeming en zending kunnen krijgen om in de parochie ingezet te worden op het gebied van liturgie, diaconie en catechese. Om goed om te gaan met mensen en middelen is ervoor gekozen de opleiding tot permanent diaken te combineren met die tot catecheet en diaconaal assistent. Het eerste jaar – het zogenaamde basisjaar (7 zaterdagen) – is voor alle drie routes hetzelfde. Daarna splitsen de groepen en programma's naar gelang het uitstroomprofiel. Aan het begin van het studiejaar 2023-2024 zijn er drie studenten begonnen met hun diakenopleiding. Momenteel zijn er vier kandidaten in opleiding.

16. Bedevaarten

Mgr. Woorts was als landelijk referent voor bedevaarten op 28 januari hoofdcelebrant in de kathedraal te Roermond vanwege de vrijwilligersdag van Huis voor de Pelgrim. Met deze bedevaartorganisatie werd de vijfde diocesane bedevaart naar Lourdes georganiseerd van 29 april t/m 5 mei. Ca. 1.300 pelgrims namen deel – jong en oud, ziek en gezond – waarvan circa 1.100 uit de parochies van het Aartsbisdom Utrecht.

Op 18 maart werd voor het eerst een aartsdiocesane pelgrimage gemaakt naar Amsterdam, in het kader van de deelname aan de Stille Omgang. Kardinaal Eijk was hoofdcelebrant in de viering van de Eucharistie in de Sint Nicolaasbasiliek. Het Cosmas en Damianuskoor uit Abcoude verzorgde de zang en muziek. De deelnemers – die kwamen uit verschillende delen van het aartsbisdom – liepen de route van de bidtocht door het centrum van Amsterdam.

Op 13 mei vond op initiatief van het Landelijk Platform Bedevaarten in het Mariaheiligdom Kevelaer de eerste landelijke Misdienaarsdag plaats. Ca. 400 misdienaars en acolieten uit heel ons land, waaronder ongeveer de helft uit parochies van het aartsbisdom, namen deel aan deze dag die hen geestelijk verrijkte en waarmee ze een groot “Dankjewel!” ontvingen. De dag begon met een feestelijke Eucharistieviering in de Mariabasiliek van Kevelaer. Onder uitbundig kloggelui liepen de misdienaars en acolieten in hun eigen liturgische kleding in processie om de

Genadekapel heen alvorens de basiliek te betreden.

De aartsbisschop, hulpbisschoppen en vicarissen hebben ook in 2023 verschillende bedevaarten naar Kevelaer begeleid die gehouden werden uit de parochies van het aartsbisdom.

Foto: Ramon Mangold

Van 29 t/m 31 mei nam een groep pelgrims onder leiding van mgr. Hoogenboom, mgr. Woorts en vicaris Cornelissen deel aan de bedevaart naar Echternach ter ere van de H. Willibrord bij gelegenheid van de Springprocessie.

Begin oktober was in het Mariabedevaartsoord Banneux een bedevaart van een groep pelgrims uit het aartsbisdom. Mgr. Woorts en vicaris Pauw namen deel voor de pastorale zorg en de liturgievieringen.

17. Memorabele gebeurtenissen

JANUARI

14 januari: Video over priesters in het Aartsbisdom Utrecht

In Utrecht werd op 14 januari de jaarlijkse ontmoetingsdag gehouden van de Diocesane Gebedskring om Roepingen. Bij die gelegenheid was onder meer de première van de film ‘Hier ben ik’ (32 minuten). Daarin vertellen drie priesters van het Aartsbisdom Utrecht over hun roeping en wat het betekent om juist in deze tijd parochiepriester te zijn. De drie priesters (Jurgen Jansen, Gauthier de Bekker en Mauricio Meneses Santiago) worden in de film gevolgd tijdens hun werk en daarbuiten en gaan in op vragen als: Hoe hebben ze hun roeping ervaren? En wat zeggen ze tegen iemand die een priesterroeping heeft?

De film is te zien op www.ariensinstituut.nl/roepingenfilm

28 januari: Diakendag in Soest: inspiratie en bemoediging

Voor het eerst sinds drie jaar vond op 28 januari de aartsdiocesane diakendag plaats. Voor velen de eerste keer sinds jaren dat zij in een informele setting met kardinaal Eijk en mgr. Hoogenboom konden spreken over de ervaringen als permanente diakens in de parochies en daarbuiten. De diakendag begon met een Eucharistieviering in de HH. Petrus en Pauluskerk van Soest. Daarna hield prof. dr. J. Loffeld (hoogleraar praktische theologie aan de Tilburg School of Catholic Theology) een inleiding getiteld ‘De betekenis van

de diaconie voor de nieuwe evangelisatie in Nederland'. In het middagedeelte hielden vijf diakens een presentatie over diaconale activiteiten in de parochies waarin zij werkzaam zijn.

FEBRUARI

3 februari: Religieuzendag in teken van Laudato si'

De jaarlijkse ontmoetingsdag voor de religieuzen in het Aartsbisdom Utrecht vond op 3 februari plaats. Samen met kardinaal Eijk, de hulpbisschoppen Woorts en Hoogenboom en de vicarissen Cornelissen en Pauw waren zij te gast in de Norbertijner Priorij De Essenburg en de Norbertijnencommuniteit Mariëngaard te Hierden. De religieuzendag startte met een Eucharistieviering. Na de lunch verzorgde Daan Savert, destijds inhoudelijk projectcoördinator van de Laudato Si' Alliantie Nederland, samen met Marjolein Tiemens-Hulscher een presentatie over de inhoud en het werk van de Laudato Si' Alliantie Nederland.

Foto: via zr. Monica Raassen C.R.S.S.

5 februari: Kardinaal Eijk te gast bij diaconaal maaltijdproject

Kardinaal Eijk nam op 5 februari deel aan de Zevende Hemel maaltijd in het Catharijnecentrum in Barneveld (St. Lucas parochie). Deze maaltijd is al meer dan tachtig keer georganiseerd. De doelgroep zijn alleengaanden en mantelzorgers, voor wie de zondag een lange of moeilijke dag is. De gasten zijn vanaf 17 uur welkom in het Catharijnecentrum voor een drankje, gevolgd door een driegangen diner aan fraai gedekte tafels. Deze maaltijden worden 's middags voorbereid door een groep vrijwilligers.

20-22 februari: Kardinaal Eijk bij Algemene Vergadering Pauselijke Academie voor het Leven

Kardinaal Eijk nam van 20-22 februari deel aan de Algemene Vergadering van de Pauselijke Academie voor het Leven, waarvan hij gewoon lid is.

22 februari: Boodschap Veertigdagentijd 'Bekleedt u met de nieuwe mens'

Kardinaal Eijk publiceerde een boodschap voor de Veertigdagentijd die op 22 februari (Aswoensdag) begon. De brief werd gestuurd naar alle parochies van het aartsbisdom met het verzoek deze breed te verspreiden. De Veertigdagentijd is bij uitstek een geschikte tijd om de bekering tot God gestalte te geven, zo schreef kardinaal Eijk in zijn Vastenboodschap. "Wil onze innerlijke tocht in de Veertigdagentijd vrucht kunnen dragen, dan moeten we onze ballast zoveel mogelijk achterlaten. Wat we wel meenemen is onze reisgids, de Bijbel."

MAART

6 maart: Lezing kardinaal Eijk op Grootseminarie Sint Willibrord

Kardinaal Eijk gaf een lezing op het Grootseminarie Sint Willibrord van het bisdom Haarlem-Amsterdam over zijn boek 'De band van de liefde'.

15 maart: Lezing kardinaal Eijk over theologie van het lichaam

Kardinaal Eijk gaf op 15 maart een lezing over de theologie van het lichaam van de heilige paus Johannes Paulus II voor de jongerengroep Lumen Christi in Raalte.

17 maart: Gebedsestafette in Utrecht 'De vrede helpen doen groeien'

In de Utrechtse St. Catharinakathedraal vond vrijdagavond 17 maart een Eucharistieviering plaats waarin werd gebeden voor de slachtoffers van de oorlog in Oekraïne en voor vrede aldaar. Deze viering maakte deel uit van de eucharistische gebedsestafette die de Raad van Europese Bisschoppenconferenties (CCEE) deze Veertigdagentijd opnieuw organiseerde en vormde in de kathedraal tevens de start van de jaarlijkse '24 uur voor de Heer'. Hoofdcelebrant was mgr. Woorts, de Oekraïense priester Mykola Butsiak was één van de concelebranten.

18 maart: Gezamenlijke 'Utrechtse' deelname Stille Omgang

Parochiegroepen en individuele pelgrims die op 18 maart vanuit het Aartsbisdom Utrecht naar Amsterdam reisden voor

de Stille Omgang, verzamelden zich in de St. Nicolaasbasiliek. Daar vierden zij om 21.00 uur de Eucharistie met als hoofdcelebrant kardinaal Eijk; mgr. Woorts en priesters uit het aartsbisdom concelebreerden. Het Cosmas en Damianuskoor uit Abcoude (parochie St. Jan de Doper) verzorgde de zang. Aansluitend liepen de pelgrims in diverse groepen de Stille Omgang door het centrum van Amsterdam. De intentie voor deze editie was: 'Levend brood voor onderweg, in stilte getuigen'.

19 maart: Kardinaal Eijk bij missionaire activiteit in Driebergen

Kardinaal Eijk nam op 19 maart deel aan een missionaire activiteit in de St. Maartensparochie te Driebergen. Hij verzorgde de Eucharistieviering en gaf voor de volwassenen catechese over de sacramenten op een gezinszondag.

24 maart: Mgr. Hoogenboom voorzitter COMECE-Commissie Juridische Zaken

Tijdens de voorjaarszitting van de Commissie van de Bisschoppenconferenties van de Europese Unie (COMECE) werd mgr. Hoogenboom voor een volgende termijn herkozen tot voorzitter van de Commissie Juridische Zaken. Mgr. Hoogenboom neemt namens de Nederlandse Bisschoppenconferentie deel aan COMECE, waarvan de leden van 22 tot 24 maart in Rome bij elkaar kwamen.

25 maart: Lezing kardinaal Eijk in Polen over medische ethiek

Kardinaal Eijk, die referent medische ethiek is namens de Nederlandse Bisschoppenconferentie, gaf op 25 maart

een lezing over medische ethiek aan de Universiteit van Poznan (Polen) en was de dag erna de hoofdcelebrant in de kathedraal te Poznan. Ook had hij een gesprek met een groep middelbare scholieren over medisch-ethische thema's.

29 maart: Kardinaal Eijk neemt deel aan herdenkingsviering martelaren

Sant'Egidio Nederland organiseerde op 29 maart in de Onze Lieve Vrouwekerk te Apeldoorn (St. Franciscus parochie) de jaarlijkse oecumenische herdenkingswake van de martelaren van deze tijd. De oud-katholieke aartsbisschop van Utrecht mgr. Bernd Wallet was dit jaar de voorganger, namens de Rooms-Katholieke Kerk waren kardinaal Eijk, pastoor Ten Have en pastor Gnanapragasam aanwezig. De kerkleiders spraken tijdens de viering voorbeden uit, kardinaal Eijk noemde onder anderen kardinaal De Jong en de tijdens de Tweede Wereldoorlog vervolgte priesters Galama, Van Rooijen en Hegge uit 's-Heerenberg.

APRIL

5 april: Jaarlijkse Chrismamis in Apeldoorn gevierd

In de Onze Lieve Vrouwekerk te Apeldoorn (St. Franciscus parochie) werd op 5 april de jaarlijkse Chrismamis gevierd. Vele parochianen uit het Aartsbisdom Utrecht en tientallen priesters, diakens, religieuzen, pastoraal werk(st)ers en seminaristen waren bij de viering aanwezig. Het St. Caeciliakoor uit Barneveld verzorgde de zang en muziek.

Kardinaal Eijk noemde het "een grote vreugde" alle aanwezigen te mogen begroeten. Tijdens de viering zegende hij de olie voor de zieken en de olie voor de geloofsleerlingen en wijdde hij het chrisma dat voornamelijk wordt gebruikt bij het doopsel, het vormsel en de priesterwijding. Na afloop namen delegaties uit de parochies flesjes met olie mee.

6 april: Groet kardinaal Eijk bij start van Paastriduum 2023

Kardinaal Eijk schreef ook dit jaar een boodschap voor alle gelovigen in het Aartsbisdom Utrecht bij het begin van het Paastriduum. Deze groet is naar alle parochies gestuurd, met het verzoek deze te verspreiden en/of te publiceren op de website. "Tijdens de Veertigdagentijd zijn wij als Kerk met onze Heer Jezus opgegaan naar Jeruzalem, de stad van Zijn lijden, sterven en verrijzen omwille van ons eeuwig heil," zo schreef kardinaal Eijk.

11 april: Mgr. Woorts aanwezig bij Nationale Iftar

In Scheveningen vond op 11 april voor de zevende keer een Nationale Iftar plaats. Mgr. Woorts (bisschop-referent) en de heer Van Oers (beleidsadviseur van de Nederlandse Bisschoppenconferentie voor de Interreligieuze Dialoog) waren vanuit de Rooms-Katholieke Kerk aanwezig. Het kabinet was vertegenwoordigd door de ministers Weerwind en Wiersma en staatssecretaris Uslu. De Iftar is de maaltijd van moslims direct na zonsondergang tijdens de islamitische vastenmaand ramadan. Het thema van de Nationale Iftar dit jaar was 'de kracht van vertrouwen en geloven'.

29 april-5 mei: Vijfde bisdombedevaart naar Lourdes

In Lourdes arriveerden op 29 april de deelnemers aan de jubileumbedevoert van het Aartsbisdom Utrecht: het was de vijfde editie. De ruim 1.300 pelgrims reisden per bus, trein (het leeuwendeel) of vliegtuig. Op het programma stonden de H. Mis bij de Grot van Massabielle, deelname aan de Lichtprocessie, de Internationale Mis, een viering van barmhartigheid, de viering met handoplegging en diverse andere gebedsmomenten en samenkomsten. Daarnaast was er ruimte voor onderlinge ontmoeting. Kardinaal Eijk kondigde aan dat in 2026 het Aartsbisdom Utrecht opnieuw naar Lourdes zal pelgrimeren.

Foto: Ramon Mangold

MEI

13 mei: Eerste landelijke Misdienaarsdag in Kevelaar

Ca. 400 misdienaars, acolieten en hun begeleiders kwamen zaterdag 13 mei bij elkaar in het Mariabedevoertsoord

Foto: Ramon Mangold

Kevelaar voor de eerste landelijke Misdienaarsdag. Ongeveer de helft van de deelnemers was afkomstig uit het Aartsbisdom Utrecht. Op deze feestelijke dag vierden zij de H. Mis met onder anderen mgr. Woorts, bisschop-referent voor de bedevaarten en hoofdcelebrant, mgr. Van den Hout (bisschop van Groningen-Leeuwarden) en vicarissen van verschillende andere bisdommen.

20 mei: Mgr. Woorts bij speciale vertoning Oekraïense documentaire

Namens de Bisschoppenconferentie was mgr. Woorts op 20 mei aanwezig bij een vertoning van de Oekraïense documentaire 'Adam, waar ben je?'. Deze documentaire geeft een inkijkje in het leven van monniken op het Griekse schiereiland Athos. De vertoning was bijzonder omdat de producent van deze film, Alexander Plyska, aanwezig was. De producent, ook aartsdiaken, was blij mgr. Woorts bij de vertoning te mogen begroeten.

23 mei Kardinaal Eijk begeleidt ziekenbedevaart Renkum

Bij gelegenheid van de 65ste verjaardag van de ziekenbedevaart naar Renkum (parochie H. Titus Brandsma) woonde kardinaal Eijk deze op 23 mei heel de dag bij. Hij was hoofdcelebrant in de Eucharistieviering en het plechtig Lof. Ook sprak hij met de 40 (ernstig) zieke ouderen en hun begeleiders. Het programma werd afgewisseld door veel momenten van rust en reflectie, met eten, drinken en andere versnaperingen.

29-31 mei: Driedaagse bedevaart naar Echternach

Van 29 (Tweede Pinksterdag) t/m 31 mei organiseerde het Aartsbisdom Utrecht een busbedevaart naar Echternach – voor het eerst een driedaagse pelgrimage. Vicaris Cornelissen was hoofdaalmoezenier. Mgr. Woorts en mgr. Hoogenboom namen ook deel. In Echternach wordt bij het graf van Sint Willibrord, de eerste aartsbisschop van de bisschopszetel te Utrecht en de apostel van Nederland, de ‘Springprocessie’ gehouden waaraan de Utrechtse pelgrims deelnamen. Op de heenweg werd de Eucharistie gevierd in de H. Amelbergabasiliek in Susteren, de derde dag brachten de pelgrims door in Trier en het ‘witte stadje’ Thorn.

Foto: Ramon Mangold

JUNI

3 juni: Lezing kardinaal Eijk in San Remo over medische ethiek

Kardinaal Eijk gaf op 3 juni een lezing over medische ethiek met als titel ‘In hoeverre mogen wij ingrijpen in het menselijke

lichaam?’ op een studiedag voor ethiek en bio-ethiek te San Remo.

5 juni: Tabernakel van gerestaureerd altaar begraafplaats gezegend

Tijdens de maandelijkse Eucharistieviering in de kapel van de R.-K. Begraafplaats St. Barbara te Utrecht heeft mgr. Hoogenboom op 5 juni het tabernakel van het gerestaureerde hoogaltaar gezegend. Dit altaar werd in 1876 vervaardigd door Friedrich Wilhelm Mengelberg en bevindt zich sinds 1995 in de kapel op de begraafplaats. Van juli 2022 tot april 2023 onderging het een grondige restauratie.

17 juni: Lezing kardinaal Eijk in Nijmegen over abortus provocatus

Kardinaal Eijk was op 17 juni hoofdcelebrant in de Eucharistieviering en hield een lezing over abortus provocatus bij gelegenheid van het 50-jarig bestaan van Casa Nova in Nijmegen.

24 juni: Kardinaal Eijk te gast in klooster ‘Regina Pacis’

Kardinaal Eijk was op zaterdag 24 juni te gast in het klooster ‘Regina Pacis’ bij Valkenburg. Daar gaf hij op uitnodiging van de Dienaressen van de Heer en de Maagd van Matará een lezing. Het programma startte met een Eucharistieviering, na een korte pauze verzorgde kardinaal Eijk (bisschop-referent voor medische ethiek in de Bisschoppenconferentie) een lezing getiteld ‘De zorg voor een menswaardig levenseinde: euthanasie en palliatieve zorg’.

30 juni: Aandacht voor synode op slotmiddag Ariënsinstituut

Op 30 juni was de slotmiddag van het Ariënsinstituut, de afsluiting van het studie- en vormingsjaar. De middag begon met een Eucharistieviering in de St. Catharinakathedraal,

waarin kardinaal Eijk hoofdcelebrant was. Aansluitend vond in het Ariënsinstituut het inhoudelijke gedeelte plaats. Na een terugblik door rector Kuipers op het afgelopen jaar verzorgde mevrouw Van Oordt een inleiding over het synodaal proces. Zij was een van de afgevaardigden namens de Nederlandse Kerkprovincie bij de continentale synodebijeenkomst in Praag in februari. De dag werd afgesloten met de traditionele barbecue.

JULI

2 juli: Kardinaal Eijk en mgr. Hoogenboom bij Kroningsfeesten Tongeren

Kardinaal Eijk en mgr. Hoogenboom namen op 2 juli deel aan de Kroningsfeesten in Tongeren. Na een lange processie waarin inwoners van Tongeren bijbelse taferelen uitbeeldden was er een sacramentsprocessie naar de basiliek in Tongeren, waar de slotzegen met het Allerheiligste werd gegeven door de bisschop van Hasselt, mgr. Hoogmartens.

5 juli: Kardinaal Eijk bezoekt Karmel klooster in Arnhem

Kardinaal Eijk bezocht op 5 juli de gemeenschap Karmel van de H. Familie in het Nazareth klooster te Arnhem. Zijn bezoek aan deze Ongeschoeide Karmelietessen (O.C.D.) was in het kader van het onderhouden van contacten met religieuze gemeenschappen in het Aartsbisdom Utrecht. Na een ontvangst met koffie was er tijd voor gesprek en ontmoeting tussen de kardinaal en de zusters, waarna in de kapel van het klooster de Eucharistie werd gevierd.

11 juli: Bezoek kardinaal Eijk aan Abdij Koningsoord

Kardinaal Eijk bezocht op 11 juli de Abdij Koningsoord van de zusters trappistinnen te Arnhem. Hij was hoofdcelebrant in de Eucharistieviering en had een gesprek met de zusters.

24 juli-6 augustus: Jongeren naar Wereldjongerendagen (WJD) in Lissabon

Maandag 24 juli verzamelden de jongeren die meegingen met de WJD-reis van het Aartsbisdom Utrecht zich al vroeg op het Vredenburg in Utrecht. Daar vertrokken de touringcars naar Lissabon. Vlak voor vertrek gaf kardinaal Eijk in elke bus de reiszegen aan de jongeren. Na enkele dagen arriveerde de groep in de gemeenschap van de Heilige Drie-eenheid Covilhã in Portugal. Voor deze 'Days in the Diocese' werden ze ondergebracht bij gastgezinnen. Daarna reisden de jongeren door naar Lissabon, voor het officiële WJD-programma met paus Franciscus.

25 juli: Kardinaal bezoekt tienerkamp Vietnamese parochie

Kardinaal Eijk bezocht op 25 juli in Lunteren het tienerkamp van de Vietnamese parochie H. Maria, Koningin van de Vietnamese Martelaren in het Aartsbisdom Utrecht. Aan dit kamp van de parochie namen zo'n 160 tieners deel. Het bezoek stond in het teken van een catechesemoment voor de tieners waarbij het onderwerp bidden (gebedsvormen) werd behandeld. Na afloop konden vragen gesteld worden aan de kardinaal.

AUGUSTUS

12-17 augustus: Vorstelijke en wereldse zomerkampen

Van 12 t/m 17 augustus organiseerde het Aartsbisdom Utrecht twee zomerkampen in en om kampeerboerderij De Heidebloem in Haarle: het kinderkamp (7-12 jaar) en het tienerkamp (13-16 jaar). Het thema van het kinderkamp was

dit jaar 'Koning(in) voor een week' – daarbij kwamen verhalen in de Bijbel over koningen en koninginnen aan bod. Voor de tieners was het thema 'Reis door de wereld': ze maakten kennis met verschillende culturen, dieren en planten.

13 augustus: Fraters van Utrecht vieren 150-jarig jubileum

De Congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart (de 'Fraters van Utrecht') vierde in augustus dat de congregatie 150 jaar geleden door de toenmalige aartsbisschop van Utrecht mgr. Andreas Ignatius Schaepman werd gesticht. Op de officiële stichtingsdag 13 augustus was er in het Fraterhuis St.-Jozef in De Bilt een uitgebreid jubileumprogramma waarbij mgr. Hoogenboom aanwezig was. Vanuit Indonesië vertegenwoordigden frater Kanisius en frater Adolf het algemeen bestuur.

Foto: Rudo Van Rooij

15 augustus: Mgr. Hoogenboom viert Hoogfeest O.L.V. Tenhemelopneming in Renkum

De Rooms-Katholieke Kerk viert op 15 augustus het Hoogfeest van Maria Tenhemelopneming. Veel parochies in het Aartsbisdom Utrecht organiseerden rond die dag vieringen. In de kerk van Onze Lieve Vrouw ten Hemelopneming te Renkum (parochie H. Titus Brandsma) celebreeerde mgr. Hoogenboom om 19.00 uur de Eucharistie. Mgr. Woorts vierde die dag om 19.00 uur de Eucharistie in de St. Catharinakathedraal te Utrecht.

21-22 augustus: Beauraing viert 90ste verjaardag Mariaverschijningen

In Beauraing worden elk jaar op de feestdag van Maria Koningin (22 augustus) de verschijningen van Maria aldaar

gevierd. Op uitnodiging van bisschop Pierre Warin van Namur/Namen was mgr. Woorts als bisschop-referent voor bedevaarten op 21 en 22 augustus in Beauraing vanwege de 90ste verjaardag van de verschijningen. In de avond van 21 augustus nam mgr. Woorts deel aan een Maria-wake met catechese en lichtprocessie. Op 22 augustus was hij hoofdcelebrant van de Internationale Mis (Frans en Nederlands) en leidde hij de Sacramentsprocessie met zegening van de zieken.

27 augustus: Herdenking Ariëns in Maarsssen

Eind augustus werd in Maarsssen (parochie St. Jan de Doper) de jaarlijkse Ariënsherdenking gehouden. Dit jaar ging mgr. Hoogenboom voor in de korte gebedsdienst bij het graf van Alphons Ariëns. Hij noemde het "een goede traditie dat we de dag waarop we in de Heilig Hart kerk van Maarsssen de jaarlijkse gedachtenis van de Dienaar Gods Alphons Ariëns vieren, beginnen hier op het kerkhof Beeresteijn waarop hij na zijn dood op 7 augustus 1928 deze maand 95 jaar geleden begraven is."

SEPTEMBER

4 september: Ariënskring: priesters verkennen omgeving Bunnik

Pastoor Hogenelst (pastoor van de parochies Paus Johannes XXIII en H. Suitbertus) organiseerde op 4 september de jaarlijkse bijeenkomst van de Ariënskring. Deze dag van ontspanning en ontmoeting van priesters in het Aartsbisdom Utrecht op de eerste maandag van september startte met een

ontvangst in de tuin van de pastorie in Bunnik. Aansluitend vierde het gezelschap de Eucharistie in de Sint Barbarakerk, met kardinaal Eijk als hoofdcelebrant. Na de lunch verkenden de deelnemers met een gids varend de Kromme Rijn en wandelend Amelisweerd. Na het bidden van de vespers in de St. Barbarakerk dineerde het gezelschap in de tuin.

7 september: Ontmoeting met recent benoemde bestuursleden

In het bisschopshuis te Utrecht vond een ontmoeting plaats met recent benoemde parochiebestuursleden en bestuursleden van parochiële caritasinstellingen, waarbij de leden van de grote bisdomstaf aanwezig waren.

21 september: Lezing kardinaal Eijk in Moergestel over gendertheorie

Kardinaal Eijk hield op 21 september een lezing over de gendertheorie in het conferentieoord Zonnewende te Moergestel.

23 september: Lezing kardinaal Eijk in Dublin over 'gender issues'

Kardinaal Eijk hield op 23 september een lezing over 'gender issues' te Dublin op een studiedag georganiseerd door de Catholic Voice in Ierland.

23 september: Mgr. Woorts bij jaardag Pro Petri Sede in Weert

Pro Petri Sede Nederland vierde op 23 september haar jaardag, tevens de algemene jaardag van alle Pro Petri Sede afdelingen in de Benelux. Het doel van Pro Petri Sede is de paus te ondersteunen met gebed en liefdewerken. Ook wordt geregeld voor de leden een bedevaart naar Rome georganiseerd. Mgr. Woorts is als referent voor bedevaarten beschermheer van Pro Petri Sede Nederland. Hij was op 23 september hoofdcelebrant tijdens de Eucharistieviering in de Sint-Jozefkerk te Weert.

24 september: Diocesane Gezinsdag voorziet in behoefte

De eerste Diocesane Gezinsdag van het Aartsbisdom Utrecht werd op zondag 24 september gehouden. Het thema was 'Thuis in je geloof', de organisatie lag in de handen van mevrouw Bangma-Mertens (medewerker Huwelijk en Gezin) en jongerenwerker van het aartsbisdom mevrouw Mijhad. De dag begon met een Eucharistieviering in de St. Antonius van Padua kerk te Nijverdal (St. Marcellinusparochie). Mgr. Woorts ging samen met vicaris Cornelissen (vicaris voor Huwelijk en Gezin) voor in deze viering. Na de lunch was er voor de kinderen en de ouders van de 17 deelnemende gezinnen een divers programma in een nabijgelegen zaal.

27 september: Lezing kardinaal Eijk in Praag over gendertheorie

Kardinaal Eijk hield op 27 september een lezing over de gendertheorie op een intercontinentale ontmoeting van bisschoppen te Praag.

28 september: Reiszegen in aanloop naar synode

Jonge christenen van alle kerkelijke achtergronden waren door paus Franciscus uitgenodigd om op 30 september op het Sint-Pietersplein in Rome te bidden voor de toekomst van de Kerk. Deze Taizé-samenkomst (getiteld 'Together') werd gehouden kort voor de start van de Zestiende Algemene Gewone Assemblee van de Bisschoppensynode over synodaliteit met

als thema 'Voor een synodale Kerk: communio, participatio, missio'. De ruim 40 Nederlandse deelnemers kregen op 28 september in Utrecht de reiszeggen van mgr. Woorts.

OKTOBER

4-29 oktober: Mgr. Hoogenboom neemt deel aan Bisschoppensynode in Rome

In het weekend van 28 en 29 oktober eindigde de op 4 oktober gestarte eerste zitting van de Zestiende Algemene Gewone Assemblee van de Bisschoppensynode over synodaliteit met als thema 'Voor een synodale Kerk: communio, participatio, missio'. Een Eucharistieviering op zondagochtend was het officiële slot van deze eerste sessie van de synode, de avond

Foto: Katholiekleven.nl

tevorens werd het slotdocument vastgesteld. Alle onderdelen van het slotdocument werden met tweederde meerderheid aangenomen, er staan ook voorstellen in voor de tweede

sessie in oktober 2024. Namens de Nederlandse Kerkprovincie nam mgr. Hoogenboom deel, hij hield op vrijdag 27 oktober een persgesprek dat via een livestream in Nederland was te volgen.

7-8 oktober: Kardinaal Eijk met Arnhemse Broederschap in Kevelaer

Vele parochies uit het Aartsbisdom Utrecht gingen ook dit jaar op pelgrimage naar Kevelaer. Ter afsluiting van het

processiejaar 2023 (met als thema in Kevelaer 'Heb vertrouwen') organiseerde de Haaksbergse Processie samen met omliggende parochies op 1 november een bedevaart naar Kevelaer. De Arnhemse Broederschap ging met een groep pelgrims op 7-8 oktober naar Kevelaer, daar voegde kardinaal Eijk zich op 7 oktober bij hen. Op 8 oktober was hij hoofdcelebrant op Rosenkranzsonntag in de basiliek te Kevelaer.

NOVEMBER

2 november: kardinaal Eijk zegent graven op Allerzielen

Kardinaal Eijk ging op Allerzielen (2 november) traditiegetrouw naar de begraafplaats St. Barbara in Utrecht voor de zegening van de graven.

Voorafgaand was hij de hoofdcelebrant tijdens de maandelijkse Eucharistieviering in de kapel van de begraafplaats. Pastoor Boogers van de Utrechtse St. Martinusparochie concelebreerde. Na afloop konden de aanwezigen een zojuist door de kardinaal gezegend lichtje meenemen voor een te bezoeken graf.

3 november: Kardinaal Eijk bij Faculteitsdag Tilburg School of Catholic Theology

Kardinaal Eijk was op 3 november hoofdcelebrant in de Eucharistieviering bij gelegenheid van de faculteitsdag van de Tilburg School of Catholic Theology, waarvan hij grootkanselier is.

7 november: Bezoek kardinaal Eijk aan St. Willibrordsabdij Doetinchem

Kardinaal Eijk bezocht op 7 november de St. Willibrordsabdij te Doetinchem op het hoogfeest van de heilige Willibrord, was hoofdcelebrant in de Eucharistie, kreeg een rondleiding door de nieuwe gastenkwartieren van de abdij en gebruikte samen met de monniken in de refter de middagmaaltijd.

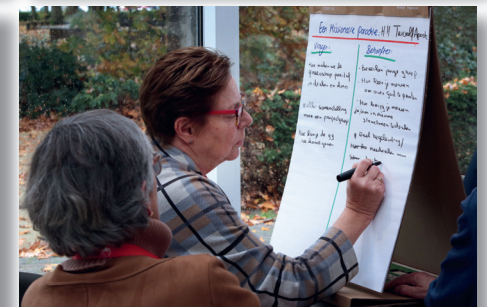
9 november: Katholieke deelname nationale Kristallnachtherdenking

Op 9 november werd op verschillende plaatsen de Kristallnacht herdacht. Bij de nationale Kristallnachtherdenking in de Portugees-Israëlietische synagoge te Amsterdam waren namens de Rooms-Katholieke Kerk aanwezig mgr. Woorts (bisschop-referent voor Kerk en Jodendom) en bestuursleden alsmede de beleidsmedewerker van de Katholieke Raad voor het Jodendom.

11 november: Bisdomdag: hoopvol op weg naar missionaire parochies

Bijna 200 deelnemers waren aanwezig bij de Bisdomdag op 11 november in Ede. Onder het dagmotto 'Samen groeien als parochie in de kracht van de Heilige Geest' bogen zij zich over de missionaire parochie: hoe kunnen parochies in deze tijd van krimp missionair zijn en nieuwe mensen aanspreken? Behalve luisteren naar verhalen en getuigenissen was er veel ruimte voor uitwisseling. De programmaonderdelen werden afgewisseld met zang en gebed en de hele dag was er eucharistische aanbidding.

Foto's Bisdomdag: Ramon Mangold

16 november: Deelname kardinaal Eijk aan Diës Universiteit van Tilburg

Kardinaal Eijk nam op 16 november deel aan de Diës van de Universiteit van Tilburg, waarvan de Tilburg School of Catholic Theology te Utrecht de theologische faculteit is. Daaraan studeren ook de seminaristen van het aartsbisdom.

24 november: Werkbezoek Caritas de Liemers toont veelzijdige praktijk

Kardinaal Eijk en mgr. Hoogenboom brachten op 24 november een diaconaal werkbezoek aan 'Caritas de Liemers' (parochie St. Willibrordus). Zij werden vergezeld door de diocesaan diaconaal werker, diaken Van Vilsteren. Zij kregen in de zaal naast de Martinuskerk in Doesburg niet alleen informatie over de ziens- en werkwijzen van Caritas de Liemers, er waren ook externe sprekers die over hun hulporganisatie, werkwijze en doelgroep vertelden. Met een bezoek aan het fiets repair café in Westervoort, dat zijn tienjarig jubileum vierde, werd het diaconale werkbezoek afgesloten.

25 november: Uitwisseling en verdieping tijdens studiedag Caritas

In het Titus Brandsma Huis te Deventer was op 25 november een ontmoetings- en studiedag voor bestuursleden en werkgroepleden van Parochiële Caritasinstellingen (PCI-en) in het Aartsbisdom Utrecht. Het programma van de bijeenkomst met zo'n 80 deelnemers stond in het teken van toeleiding, toerusting, projectmatig werken en horizontale verdieping. Namens het aartsbisdom namen mgr. Hoogenboom en

diocesaan diaconaal werker diaken Van Vilsteren deel. Er was een korte animatiefilm te zien over de ondersteuning van de PCI-en door het aartsbisdom, daarna gaven vier PCI-en een presentatie over hun werkzaamheden.

DECEMBER

8 december: Kardinaal Eijk en mgr. Woorts vieren Hoogfeest Maria Onbevleete Ontvangenis

Kardinaal Eijk was op 8 december hoofdcelebrant in de Eucharistieviering bij gelegenheid van het Hoogfeest van Maria Onbevleete Ontvangenis in de parochiekerk te Ommen en hield in het belendende parochiehuis een vervolglesing over de theologie van het lichaam van de heilige paus Johannes Paulus II voor de jongerengroep Lumen Christi.

Mgr. Woorts was vanwege het hoogfeest van de Onbevleete Ontvangenis van de H. Maagd Maria hoofdcelebrant in de Eucharistie in de St. Willibrordsabdij te Doetinchem.

13 december: Kardinaal Eijk bij plaatsing struikelsteen Mieks de Leeuw

In de binnenstad van Utrecht werd op 13 december een struikelsteen geplaatst voor Mieks de Leeuw-Snackers. Na een woordenwisseling met een Duitse vrouw werd zij gearresteerd en veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf. Deze straf moest zij in Duitsland uitzitten. Ze bezweek op 13 januari 1945 aan de ontberingen. Tientallen mensen waren aanwezig bij deze ceremonie, onder wie kardinaal Eijk die een gebed uitsprak. Ook haalde hij de Bijbeltekst aan die geschreven staat op het bidprentje van Mieks de

Leeuw. Mieks de Leeuw-Snackers was een vrome katholieke vrouw die tijdens de Tweede Wereldoorlog woonde op de Kromme Nieuwegracht 35a.

Ten slotte

Uit dit jaarverslag moge blijken hoe ook in 2023 in het Aartsbisdom Utrecht velen zich in onderscheiden ambten, functies en verantwoordelijkheden hebben ingezet voor het bewaren van de schatten van ons katholieke geloof en het verkondigen van de Blijde Boodschap van onze Heer Jezus Christus aan zoveel mogelijk mensen. En dat op een wijze die past bij deze tijd en de omstandigheden waarin de Kerk leeft.

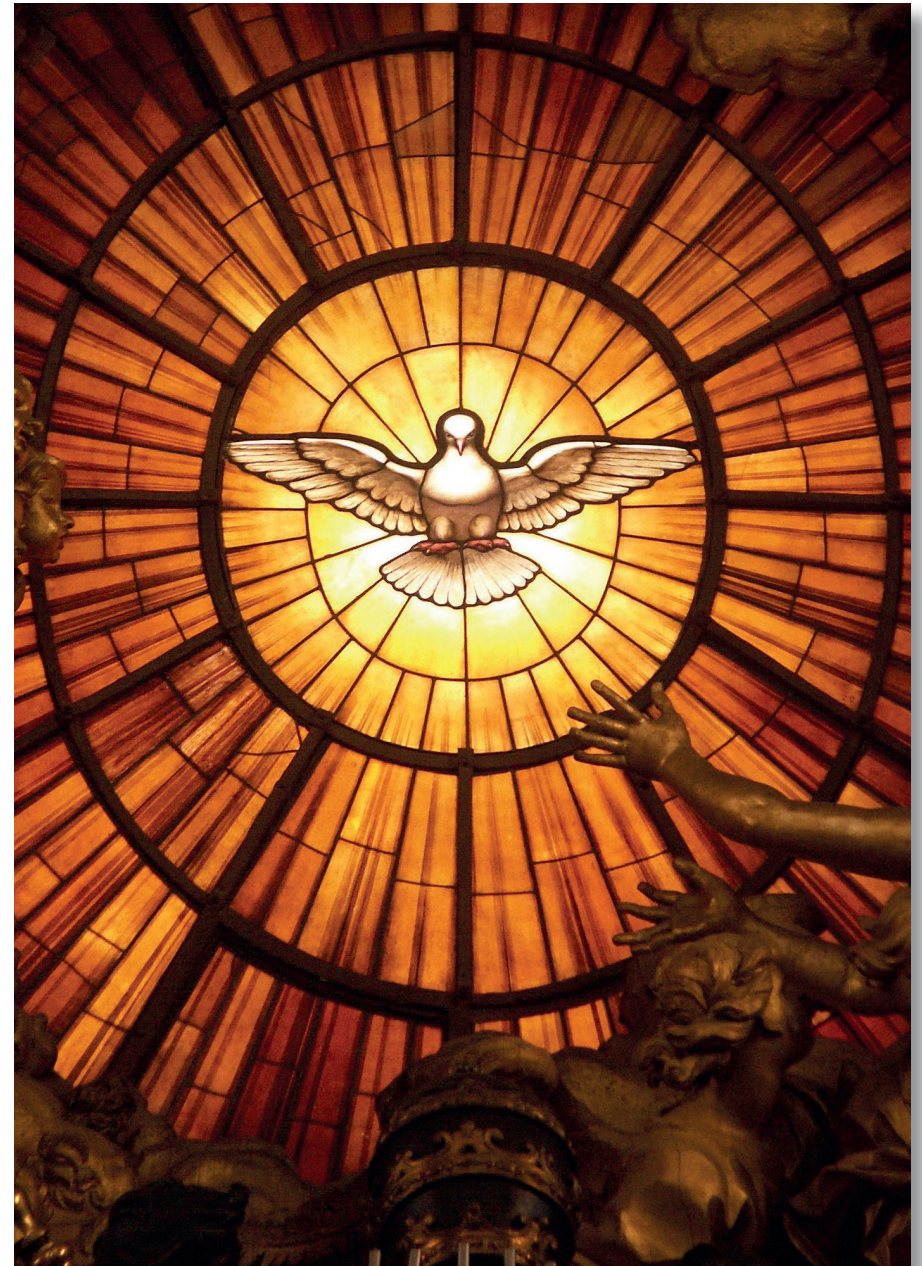

Aan het einde van de Bisdomdag op 11 november bad kardinaal Eijk daartoe: "Vandaag willen we samen op voorspraak van de Heilige Maagd Maria, de H. Willibrord en de H. Martinus bidden tot de Heilige Geest dat we wegen mogen vinden om van onze parochies echte missionaire parochies te maken en mensen weer met Christus en Zijn Evangelie vertrouwd te maken."

Utrecht, 1 mei 2024

op de gedachtenis van H. Jozef, de arbeider

Mgr. mr. drs. Th.C.M. Hoogenboom
Hulpbisschop van Utrecht
Vicaris-generaal

www.aartsbisdom.nl